

Referat

fra Fagrådsmøte, torsdag 22. oktober 2009 hos Fylkesmannen i Østfold, Miljøvernavdelingen.

Til stede var:

- Christian Geving, fiskeforvalter, Fylkesmannen i Vestfold
- Erik Garnås, fiskeforvalter, Fylkesmannen i Buskerud
- Kristine Lund, fiskeforvalter, Fylkesmannen i Oslo & Akershus
- Håvard Hornnæs, seniorrådgiver EUs Vanndirektiv, Fylkesmannen i Østfold
- Ingar Aasestad, Norske Lakseelver
- Ole Skipstad, Hvaler Lensmannskontor
- Carl Fjærbek, Regionsleder Norges Fritids- og Småfiskerforbund, Region Øst
- Per Ivar Engene, Norges Fritids- og Småfiskerforbund, Region Øst
- Leif R. Karlsen, leder for Fagrådet, fiskeforvalter, Fylkesmannen i Østfold
- Tommy C. Olsen, sekretær i Fagrådet, engasjert via Fylkesmannen i Østfold

Fiskeforvalterne i regionen var spesielt invitert for å drøfte eventuelle endringer i reguleringen av sjøfisket etter anadrome laksefisk i sone Østlandet.

1. Referat fra siste møte

Sekretær gjennomgikk referat fra forrige møte. Det var ingen kommentarer til referatet som sådan.

Møtet kunne konstatere at EUs vanndirektiv er under innføring. Videre så man at to av arbeidsmålene satt ved forrige møte var oppnådd: Informasjonsplakat for sjørretbekker er ferdig og ny hjemmeside er lagt ut. Informasjonsplakaten ble vist fram, utført i UV-bestendig vinyl og med lim på baksiden slik at den kan klebes til ulike materialer. Plakaten er allerede satt opp ved flere gyteplasser for sjørret. Den nye hjemmesiden blir omtalt i eget punkt under.

Fangstdata for sjørretfisket i sjøen: Et tema som ble drøftet under forrige møte var å etablere en mulig ordning for å skaffe mer informasjon om bestanden av sjørret i sjøen.

Siden det verken er fiskekort eller ordninger om innlevering av fangstdata finnes det lite tilgjengelig data om sjøørretbestandene.

Sjøørreten er for tiden en meget populær sportsfisk, og det utelukkes ikke at økende press på bestanden vil fordre en mer offensiv forvaltning. I lys av dette vil det være en fordel med bedre innsikt i sjøørretbestanden der den beskattes.

Pr i dag er det kun de årlige nottrekkene som Havforskningen foretar på bestemte steder som forteller noe om bestandene. Dette er en bredspektret måling, ikke rettet mot å undersøke sjøørretbestanden som sådan. Det er derfor ønskelig å se på metoder for å få fange inn et mer nøyaktig bilde av bestandene.

Det er mulig å gjøre bestandsundersøkelser i ferskvann. Det hefter imidlertid usikkerhet og mye arbeid ved å gjøre målinger i hvert enkelt vassdrag, siden fisken ofte er i bekken bare under kortere perioder, og yngelen kan forflytte seg mye etter vannføringen.

Metoden man nå tok opp til ny drøfting, er å forsøke å få til et samarbeid med ”ihuga” sportsfiskere. Fremgangsmåten som ble diskutert var å be disse om å bruke en ensartet fangstlogg gjennom hele sesongen, som formodentlig skal kunne gi både kvalitative og kvantitative data tilbake til Fagrådet. I denne forbindelse kan også naturobservasjoner av sel, stimer av brisling osv. være nyttig informasjon som Fagrådet og andre kan dra nytte av. Slike fangstdata og observasjoner kan dermed brukes til å se på langsiktige trender og fange opp viktige inntrykk. Dette kan muligens på sikt kombineres med den nye hjemmesiden, der innsending av bilder, fangstdata pr sms osv kan ligge som muligheter.

Fremgangsmåten som Fagrådet nå ble enig om er å ta kontakt med fiskere fylkesvis og motivere disse til å føre fiskedagbok. Mange av disse ”proffe” fiskerne er personer som fiskeforvalterne har kontakt med fra før av. En rekke data gjennom sesongen fra disse ”alfa-fiskerne” kan samlet fungere som indikatorer på tilstanden for sjøørreten i sjøen. I tillegg er de som regel godt orientert om fangster på ulike områder. Svært mange av disse fisker med flue og setter tilbake mye fisk, f.eks vil disse fangstene alene være en indikasjon på bestanden, men også rapporter fra andre i samme tidsrom vil bidra til en viss oversikt.

Fagrådet ble enige om at formann og sekretær skulle lage et forslag til utforming av en slik ”fangstlogg” og sende denne ut på høring. Målet er å gjøre det så enkelt som mulig for fiskerne, og samtidig lage et ”fikt” opplegg i et hendig format, som fiskerne også selv kan dra nytte av. For å gjøre dette på best mulig vis kontaktes også Norges Jeger og Fiskerforbund og eventuelt andre ”proffe” fiskere som sannsynligvis allerede har slike løsninger i bruk. Målet er å få i gang en prøveordning allerede neste sesong, i et prøvefylke.

2. Regulering av fiske etter anadrome laksefisk 2010-2014, region Østlandet.

I forbindelse med utforming av nye retningslinjer for forvaltning av anadrome laksefisk for neste fem-års periode har Direktoratet for Naturforvaltning bedt Fagrådet om å gi en innstilling om anbefalt beskatning i sjøen.

Situasjonen i sjøen: Det vises til nye rapporter og observasjoner på nasjonalt nivå som tyder på at fisken ikke får nok næring i sjøen. Dette gjenspeiles i både lav kondisjonsfaktor og at fisken blir "tvunget" til å oppholde seg lengre i sjøen for å nå tilstrekkelig størrelse for kjønnsmodning. Det er nå en rådende oppfatning om at dette kan ha vært årsaken til redusert innsig av smålaks. Den store beskatningen av laksens ulike fødeorganismer er trolig også med på å begrense næringstilgangen i sjøen. Det spekuleres i om tilgangen på føde for smålaks er preget av hard konkurranse med sild, og at straks laksen kommer over en viss størrelse har den et større matfat, som kan forklare det gode innsiget av laks i større vektklasser.

Et usikkerhetsmoment som ble tatt opp under møtet er mengden bifangster av laks i de pelagiske fiskerier, som man dessverre ikke har tall på.

Variierende forhold: Laksebestandene i Oslofjorden er i svært ulike befatninger.

Drammenselva og Lierelva er rammet av Gyrodactylus salaris og laksebestanden opprettholdes gjennom utsetting av yngel.

Årets oppgang av laks i elvene på Østlandet og Sørlandet er ujevn. Sesongen var dårlig i de to beste elvene på Sørlandet, Mandalselva og Otra. Andre elver var omtrent som 2008, men det var fysisk sett en gunstig sesong med god vannføring. Man kunne derfor ha forventet mer. Mange sørlandselver er under reetablering, og det forventes en betydelig økning dersom forholdene er normale.

Fra Skienselva meldes det om gode fangster i år og god oppgang i vassdragets fisketrapper.

I mange elver ser det ut til at oppgangen av smålaks er svak, som tidligere nevnt settes dette i forbindelse med fødetilgangen i sjøen, slik har det bl.a vært i Numedalslågen.

Enningdalsvassdraget ved Halden har hatt en god utvikling de siste årene og har igjen nådd sitt gytebestandsmål for andre året på rad. Her er det også lite innslag av oppdrettsfisk, mens det fiskets relativt intensivt med redskap i sjøen. Det er videre forventet at krokarnfisket her vil forsvinne i løpet av noen år.

I Glomma/Aagaardselva er det gjort en rekke tiltak for å øke gyteområdene ved utlegging av gytegrus, og det er også foretatt utplanting av nybefruktet rogn (grønnrogn). Ferske undersøkelser viser meget god tilvekst og høy tetthet av ungfisk.

Ser man elvene i region Østlandet under ett er trenden ikke så negativ som i resten av landet, og flere vassdrag når sine gytebestandsmål. Sannsynligvis skyldes den svekkede tilstanden i enkelte elver forhold knyttet til selve vassdraget.

I rapporten fra vitenskapelig råd for lakseforvaltning er det på Østlandet, vurdert til sammen 7 laksevassdrag. Av disse har 4 vassdrag et beskatningsnivå som framstår som bærekraftig, mens i 3 vassdrag bør beskatningen reduseres moderat.

Regulering av notfiske: Fagrådet antar at notfiske etter laks i Oslofjorden til en viss grad kan deles inn i beskatning på enkeltbestander og beskatning på blandede bestander.

Hvordan dette fordeler seg er imidlertid vanskelig å slå fast. Fagrådet vil tro at nøter i Iddefjorden i hovedsak beskatte laks til Enningdalsvassdraget/Tista. Videre at nøter i

Oslofjorden trolig ikke beskatter fisk fra Agderfylkene eller svenske bestander, foruten det som skjer gjennom naturlig feilvandring.

Det antas videre at en stor del av det som fanges på vestsiden av fjorden hører hjemme i Drammenselva. Dette er den dominerende elva i området med en årlig fangst på 8-10 tonn. Som kjent er bestanden basert på utsetting av yngel på grunn av G. salaris.

Det legges også til grunn at med eksisterende kunnskap om laksens vandring i sjøen og nøtenes orientering i havet, vil nøter som ligger i hovedløpet i fjorden i hovedsak beskutte elvene innenfor, dvs. at laksens innvandring følger et logisk mønster. Derfor vil da trolig nøter på Vestfoldkysten beskutte bestander på denne siden av fjorden, mens nøter på Sletter og i Mossesundet sannsynligvis vil beskutte flere bestander som vandrer lenger innover i fjorden.

Fagrådet har ikke tilgang til spesifikke fangsttall fra de enkelte notfiskeplassene, men statistikken viser at fangstene i sjøen ligger på ca 8 % av totalfangsten. Siden tallene for fangst i Iddefjorden er på 40 % av totalen, kan man anta at fisket på blandede bestander er en god del under 8 %, men dette fisket kan imidlertid skade enkelte bestander mer enn andre.

Etter føre-var prinsippet er det med de store bekymringene som råder nasjonalt ikke vanskelig å finne gode grunner til å redusere notfisket etter laks, også på Østlandet. På den annen side ble det i forrige periode foretatt en vesentlig innskrenkning av notfisket i Fagrådets region, med 20 dager, slik at fisket i siste år var fra 15. juni til 20. juli.

Fratrukket helgefredning ble det således i 2009 fisket i 25 dager.

Etter konferering med sjølaksfiskere som var innkalt til møtet ble det ytret at på grunn av innkjøp og rigging av nøter finnes den en smerteterskel. Det vil si en minimumsperiode som fisket bør foregå for at fiskerne i det hele tatt vil se seg tjent med å sette ut redskapen. Det er også et kjent faktum at mange av disse fiskerne er av den eldre garde, og at fisket i stor grad drives på hobbybasis. Flere har innstilt virksomheten på grunn av reduserte fangster.

Fagrådet er videre av den oppfatning at sjølaksefisket representerer en kulturtradisjon med sterke røtter. Tatt i betraktning den prosentvis lave andelen som dette fisket beskatter av bestandene bør det være mulig å forsøke å opprettholde fisket i en viss grad. For selv om sjølaksefisket er preget av å være hobbybruk utgjør villaks fanget i havet en viktig lokal råvare. I noen kystsamfunn er det fortsatt en levende tradisjon som det er viktig å hegne om, f.eks i Engelsviken i Fredrikstad kommune. Her fanges, omsettes og tilbys villaks som en eksklusiv vare og til gode priser.

Sosioøkonomiske argumenter taler etter Fagrådets oppfatning derfor for å forsøke å bevare disse tradisjonene såfremt det ikke direkte truer laksebestandene. Spørsmålet om en eventuell konsesjonsordning for sjølaksefiske er foreløpig stilt i bero, men vil om den innføres kunne begrense sjølaksefisket ytterligere.

Fagrådet ble enige om å anbefale en innskrenkning i sjølaksefisket til en sesong på fire uker. I stedet for bruk av dato, kan det refereres til årlige ukenummer i kalenderen. Fisket kan da foregå f.eks. i ukene 24-27. Det effektive fisket, fratrukket helgefredningen, vil således bli 20 dager. I forhold til siste år vil den reelle reduksjonen i fisket i praksis være

på 20 % (fra 25 til 20 effektive fiskedager). Fisket i Iddefjorden foregår til sammenligning fra 10. mai til 15. august, i henhold til en egen konvensjon for Iddefjorden. Konvensjonen er under revisjon.

For å summere opp Fagrådets anbefaling ser man det som nødvendig med en reduksjon av beskatningen av laks i Oslofjorden med 5 dager inntil man kan få bedre kunnskap om hvilke bestander som beskattes. Fagrådet foreslår videre at det opprettes to kilenotstasjoner (forskningsstasjoner), en på hver side av Oslofjorden, som kan gi oss mer informasjon om de ulike bestandene som beskattes. Det er fra Agder også ønsket en slik stasjon også litt lengre nede på kysten, nær grensa mellom Agder og Telemark. Alternativt kan det inviteres til samarbeid med notfiskere om innsamling av prøver for bestemmelse av hvilke stammer man fisker på.

4. Rapport: Bestandsutvikling hos sjørret og forslag til forvaltningstiltak.

Leif Roger Karlsen gjennomgikk og summerte den nye rapporten i forum. Her går det fram at sjørreten på sør- og Østlandet har hatt en god utvikling, som sannsynligvis skyldes bedre miljø- og gyteforhold, lite konkurranse om føde og lav predasjon fra marine arter. I Midt-Norge og på vestlandet har sjørreten derimot større vanskeligheter. Dette settes i første rekke i forbindelse med omfanget av lakseoppdrett og store påslag av lakselus.

Innenfor Fagrådets region er sjørreten altså i vekst, og det meldes om bra med fisk i sjøen, særlig i de mindre størrelsesgrupper. I mange av bekkene står det også bra til, bl.a. takket være milde vintre og fuktige sommere. Det jobbes også bra lokalt mange steder med habitatforbedringer i flere bekker.

Rapporten peker bl.a. på at forvaltning av sjørret i fremtiden bør bli mer områdebasert, i motsetning til laks, der det er den enkelte stamme man fokuserer på. Flere i Fagrådet er også åpne for eventuelle nye regler for minstemål i framtiden. Det er også kjent at mange sportsfiskere praktiserer fang og slipp, slik at regler for antall fisk og maxmål kan bli diskutert også for sjørret. Fagrådet ble enige om å sette dette i forbindelse med prøveordning for innsamling av fangstdata, se punkt 1.

Det ble ytret at informasjon om sjørretfiske er mangelfullt på informasjonsportalen "Kysten er din" og at sekretær skulle ta kontakt for å formidle dette til rette vedkommende.

5. Ny hjemmeside etablert

Tommy Olsen gjennomgikk den nye hjemmesiden for Fagrådet. Se www.fagrad.com Den er basert på en ny standard som kalles wordpress, som er et gratis program med enkle funksjoner for å legge ut og redigere sidene. Sekretær har hentet ned en mal og tilpasset dette til Fagrådets behov. I forbindelse med utlegging av sidene har Fagrådet også halvert kostnadene til web-hosting, slik at sidenes eneste faste kostnad nå ligger på under to tusen kr pr år. Sidene er basert på en fast meny til venstre og nyheter til høyre etter dato

og i et månedlig arkiv. Siste nytt legger seg automatisk øverst på forsiden. Standarden er slik at alt fra word dokumenter kan kopieres rett inn og at sidene selv sørger for faste maler innen fonter, tabeller osv. Det er også enkelt å legge ut dokumenter, rapporter, bilder og videoopptak.

Planen er at sidene skal kunne redigeres av flere. Sekretær vil sende brukernavn og passord til fylkesmennes fiskeforvaltere slik at vassdrag og annen fylkesvis informasjon blir oppdatert. Sekretær og formann tar seg av den øvrige generelle oppdateringen. Nyheter fra rikspresse og fiskeri som angår Fagrådet vil også bli fanget opp og lagt ut. Det bygges videre inn at man kan tegne seg for nyheter (RSS) som da sendes automatisk når de legges ut.

6. Infostrategi/Nyhetsbrev: I og med at det etableres en mer dynamisk og nyhetsbasert hjemmeside vil Fagrådet avslutte tradisjonen med nyhetsbrev og heller kanalisere informasjonen via hjemmesiden som nyheter. Når de gjelder infostrategi ble man enig om å prioritere arbeidet mot innsamling av fangstdata for sjøørret i sjøen, noe som ikke har vært forsøkt tidligere. Se forøvrig punkt om hjemmeside.

7. Budsjett

Regnskapet viser at av en årlig bevilgning på 50.000 er ca 2/3 gått til Fagrådets arbeid med hjemmesider og distribusjon av informasjon. Resten av midlene overføres til neste år og prioriteres til arbeide med å lage et opplegg for fangstdata for sjøørret.

8. Eventuelt

Rekruttering: Det har vært et frafall i Fagrådet fra representanter fra kommunene. Siden kommunene er en viktig aktør innen forvaltning og planlegging var det stemming for å trekke inn minst to kommunale representanter i Fagrådet. Over bordet ble to kandidater foreslått. Disse er Ole Jacob Hansen i Sandefjord kommune og Laila Rød i Hvaler kommune. Sekretær følger opp dette og retter en henvendelse til disse.

Fagrådets virkeområde: Det er et åpent spørsmål om Agder-fylkene fortsatt skal delta i Fagrådet, først og fremst utfra forvaltningsmessige grenser (annen region), samt lang reiseavstand. Det var en generell instilling om at det ikke ville gå ut over Fagrådets arbeid om Agder Fylkene trakk seg ut. Fagrådet vil derfor rette en henvendelse og lodde stemningen for de fylkene det angår.

Ny fagperm om restaurering av sjøørretbekker: Leif Roger viste fram et praktverk av en perm fra svenske myndigheter om økologisk restaurering av vassdrag. Fagrådet vil sørge for å gjøre denne tilgjengelig på hjemmesiden.

Moss. 27. okt 2009

Leif R. Karlsen

Tommy C. Olsen

leder

sekretær